

REZUMAT

Studiu privind Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

**Beneficiar: Agenția pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est**
Str. Anghel Saligny, nr. 24,
Brăila, România

Elaborator: SC ACZ Consulting SRL
Str. Ștefan Velovan, nr. 23A,
Craiova, România

Proiect cofinanțat din FEDR prin POR 2014-2020

Acronime

ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
AIPPIMM	Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri
ANIMMC	Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie
AP	Acordul de Parteneriat
APDF	Administrația Porturilor Dunării Fluviale
BIM	Biroul Internațional al Muncii
CCIA	Camera de Comerț, Industrie și Agricultură
CCINA	Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură
CDI	Cercetare Dezvoltare Inovare
CNAIR	Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere
COM/CE	Comisia Europeană
CSC	Cadrul Strategic Comun 2014-2020
CTICI	Centrul Teritorial de Informare, Consultanță și Instruire
DLI	Dezvoltare Locală Integrată
DLRC	Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
EDER SE	Studiul "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est"
ENI/IEV	Instrumentul European de Vecinatate (European Neighbourhood Instrument)
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională

FEI	Fondul European de Investiții
FESI	Fondurile Europene Structurale și de Investiții
FPIPMM	Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Private, Mici și Mijlocii Galați
FSRA	Filiala Școala Română de Afaceri
GO	Grup Operațional
IET	Institutul de Energie și Transport
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
km	Kilometru
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MIMMCTPL	Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberales
MPGT	Master Planul General de Transport
OTIMMC	Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie
PIB	Produsul Intern Brut
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
POC	Programul Operațional Competitivitate
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIIMM	Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare

POR	Programul Operațional Regional
RIS3	Strategie de Inovare Regională
SBA	Small Business Act
SDL	Strategia de Dezvoltare Locală
SNC	Strategia Națională pentru Competitivitate
SPO	Servicii Publice de Ocupare
SWOT	Puncte Forte, Puncte Slabe, Amenințări și Oportunități
TEN-T	Rețeaua de Transport Trans-Europeană (Trans-European Transport Network)
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (United Nations Conference on Trade and Development)

Cuprins

Introducere.....	7
Scopul studiului	7
Procesul de elaborare a studiului.....	8
Capitolul I. Profilul teritorial al Regiunii Sud-Est	10
I.1 Teritoriul și rețeaua de localități	10
I.2. Infrastructura de transport – vector al dezvoltării economice regionale	11
I.3. Particularități ale Regiunii Sud-Est	13
Capitolul II. Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est	15
II.1. Evoluția pieței muncii în Regiunea Sud-Est	15
II.2. Evoluția principalilor indicatori macro-economici în Regiunea Sud-Est.....	18
II.2. Evoluția mediului antreprenorial în Regiunea Sud-Est.....	21
II.4. Evoluția domeniului Cercetare, Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în Regiunea Sud-Est	24
Capitolul III. Lanțuri valorice regionale.....	27
III.1. Lanțuri valorice globale	27
III.2. Lanțuri valorice la nivel național – proiecte implementate	27
III.3. Lanțuri valorile regionale la nivel Regiunii Sud-Est – proiecte implementate	27
Capitolul IV. Instituții și infrastructuri de sprijinire a afacerilor la nivelul Regiunii Sud-Est.....	28
Capitolul V. Măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est.....	30
Capitolul VI. Concluzii.....	35

Introducere

Scopul studiului

Definirea conceptului de **dezvoltare economică** a fost supus unor dezbateri și teoretizări de-a lungul timpului, referindu-se, printre altele, și la procesul de îmbunătățire a standardului de viață și creștere a bunăstării populației țărilor în curs de dezvoltare care este măsurat, de regulă, prin creșterea venitului pe locuitor.

Dezvoltarea regională este un concept mai nou care vizează impulsivitatea și diversificarea activităților economice, stimularea investițiilor în sectorul privat, contribuția la reducerea șomajului, precum și inițiative care să conducă la o îmbunătățire a nivelului de trai. Pe de altă parte, conceptul de politică de dezvoltare regională cuprinde ansamblu de inițiative și măsuri întreprinse de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privati, publici, voluntari), care au rolul de a asigura o creștere economică, dinamică și durabilă, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local.

Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, în calitate de organism neguvernamental de utilitate publică, care activează în domeniul dezvoltării regionale, și-a propus elaborarea unui studiu privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est (EDER SE)". Obiectivul principal al acestui studiu constă în fundamentarea procesului de planificare strategică a dezvoltării Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2021-2027, prin analizarea stadiului actual, al evoluției dezvoltării economice a regiunii și a impactului investițiilor realizate în ultimii 10 ani. Rezultatele studiului EDER SE vor contribui la elaborarea și fundamentarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027, furnizând totodată un sprijin important în orientarea și utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor structurale și de coeziune de care România va beneficia în perioada de programare 2021-2027, având în vedere și Obiectivul de Politică 1: O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente.

În cadrul studiului este analizată dinamica mediului antreprenorial din regiune, deoarece

antreprenorialul se manifestă în economie sub o multitudine de forme, cu rezultate foarte diferite care nu se reflectă doar în bunăstarea economică și financiară.

Intervențiile ce au contribuit la creșterea competitivității IMM-urilor reprezintă coloana vertebrală a economiei și sunt factori-cheie ai dezvoltării economice, ai creării de locuri de muncă și ai coeziunii sociale. Studiul va fi corelat cu strategiile existente la nivel național, va ține cont de prioritățile din documentele strategice naționale și europene privind politica de coeziune, determinate de Strategia Europa 2020 și Strategia Uniunii Europene privind regiunea Dunării, prioritățile investiționale propuse în regulamentele europene și prin Cadrul de Coeziune 2021-2027.

Procesul de elaborare a studiului

Procesul de elaborare a studiului "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" asigură realizarea unei analize axată pe evoluția dezvoltării economice fiind esențială identificarea problemelor și blocajelor din Regiunea Sud-Est, astfel încât să fie elaborat un set de măsuri și recomandări pertinente ce

vizează diminuarea și înlăturarea efectelor negative ale acestora.

Studiul privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" a fost realizat printr-un proces partenerial, care și-a propus implicarea sectoarelor cu un puternic caracter inovativ (întreprinderi, clustere, organizații de afaceri/camere de comerț, universități, instituții/organisme de cercetare publice și private, parcuri științifice și tehnologice, entități de transfer tehnologic, Autorități Publice Locale, incubatoare, inspectorate școlare județene, ONG-uri, organizații sociale și alte instituții relevante).

Studiul cuprinde următoarele direcții principale:

- Analiza contextului regional și a potențialului de dezvoltare a mediului economic din Regiunea de dezvoltare Sud-Est;
- Aplicarea sondajelor (prin chestionare) în rândul fiecărei categorii a reprezentanților grupului țintă;
- Elaborarea unei viziuni extinse de-a lungul activităților economice care implică multe sectoare din societatea civilă. Este necesară concentrarea pe

contextul specific regional, evaluând activele existente, punctele forte și punctele slabe majore la nivel regional, identificând orice blocaj și provocările cheie atât pentru economie, cât și pentru societate.

- Definirea unui set de măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est.

Elaborarea studiului privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" presupune utilizarea unei metodologii adecvată, bazată pe un mix optim de metode și tehnici de analiză: colectarea datelor/informațiilor, analiza cantitativă și analiză calitativă.

Capitolul I. Profilul teritorial al Regiunii Sud-Est

Regiunea Sud-Est este una dintre cele 8 regiuni de dezvoltare ale României, făcând parte din Macroregiunea 2, alături de Regiunea Nord-Est. Regiunea Sud-Est este a doua regiune ca mărime din România, fiind o zonă administrativă ce oferă un cadru de elaborare, implementare și evaluare a politicilor de dezvoltare regională.

Potrivit legii 315/2004, structurile teritoriale pentru dezvoltarea regională la nivelul Regiunii Sud-Est sunt:

1. **Consiliul pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Sud-Est;**
2. **Agencia pentru Dezvoltare Regională Sud-Est.**

I.1 Teritoriul și rețeaua de localități

Localizarea fizico-geografică

Regiunea de dezvoltare Sud-Est a fost înființată în anul 1998, prin Legea 151 privind dezvoltarea regională, această entitate specifică fiind creată prin asocierea voluntară între consiliile județene și locale, fără să aibă statut administrativ și personalitate juridică. Este o unitate teritorial-statistică de nivelul al

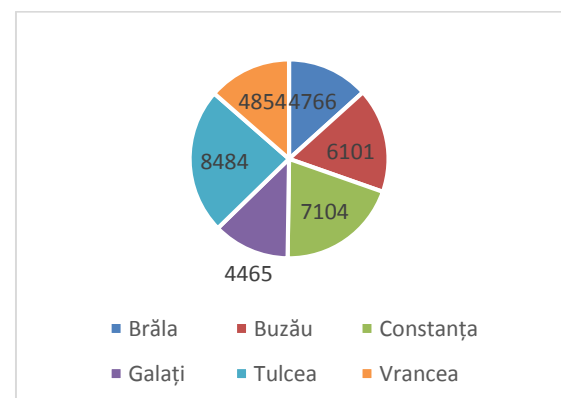
doilea (NUTS 2), conform clasificării EUROSTAT și grupează 6 dintre județele țării: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea.

Rețeaua regională de localități

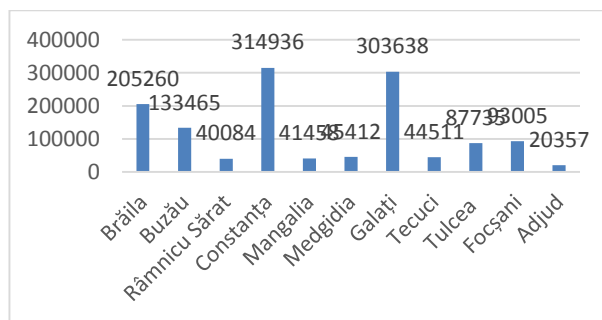
Regiunea de dezvoltare Sud-Est deține o suprafață totală de 35.774 km², reprezentând 15% din teritoriul României. La nivelul județelor, cea mai mare suprafață o are județul Tulcea (8.484 km²), la polul opus fiind județul Galați, cu 4.465 km² (INS, 2018).

Suprafața județelor din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (km²)

În ceea ce privește populația, Regiunea de dezvoltare Sud-Est avea la 1 iulie 2017 o populație rezidentă de 2.434.958 persoane, polarizată în jurul marilor centre urbane. Cei mai mulți locuitori rezidenți se află în județele Constanța (677.419 persoane) și Galați (512.049 persoane). Județul Tulcea are cel mai mic număr de persoane rezidente (199.338 persoane).

Populația rezidentă după domiciliu la 1 ianuarie 2018, la nivelul municipiilor Regiunii Sud-Est

Localitățile urbane sunt clasificate pe ranguri în funcție de importanța în rețea și de rolul teritorial, asigurându-se un sistem de servire a populației eficient din punct de vedere economic și social și o dezvoltare echilibrată a localităților în teritoriu. Rangul este o expresie a importanței actuale și în perspectiva imediată a unei localități în cadrul rețelei din punct de vedere administrativ, politic, social, economic, cultural etc., în raport cu dimensiunile ariei de influență polarizate și cu

nivelul de decizie pe care îl implica în alocarea de resurse. Această importanță trebuie să își găsească corespondentul și în nivelul de modernizare. Analizând modul de dispunere a localităților, din totalul orașelor și municipiilor din Regiunea de dezvoltare Sud-Est, avem:

- 3 localități urbane de Rang I: Brăila, Galați și Constanța;
- 8 localități urbane de Rang II: Adjud, Buzău, Focșani, Mangalia, Medgidia, Râmnicu Sărat, Tecuci, Tulcea.
- 22 de localități urbane de Rang III: Babadag, Basarabi, Berești, Cernavodă, Eforie, Făurei, Hârșova, Ianca, Isaccea, Însurăței, Măcin, Mărășești, Năvodari, Negru Vodă, Nehoiu, Odobești, Ovidiu, Panciu, Pogoanele, Sulina, Târgu Bujor, Techirghiol.

I.2. Infrastructura de transport – vector al dezvoltării economice regionale

Regiunea de dezvoltare Sud-Est are un potențial ridicat de dezvoltare a sistemului de transporturi, fiind străbătută de fluviul Dunărea, având acces la Marea Neagră și fiind și relativ aproape de București.

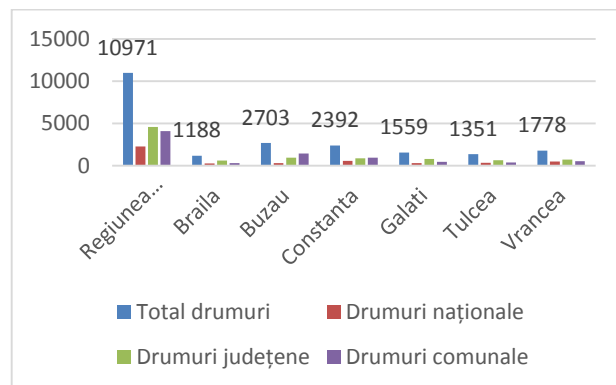
Infrastructura de transport rutier

Față de alte regiuni ale țării, regiunea este avantajată de prezența autostrăzii A2: București-Constanța. Prezența unei autostrăzi înseamnă: siguranța, viteza sporită, confort, economie de timp, combustibil și lubrifianți, reducerea stresului, creștere economică. În Regiunea de dezvoltare Sud-Est există o rețea relativ variată de căi rutiere pe direcția est-vest: București-Constanța, București-Brăila-Galați și București-Buzău-Focșani.

Harta drumurilor europene care străbat Regiunea Sud-Est

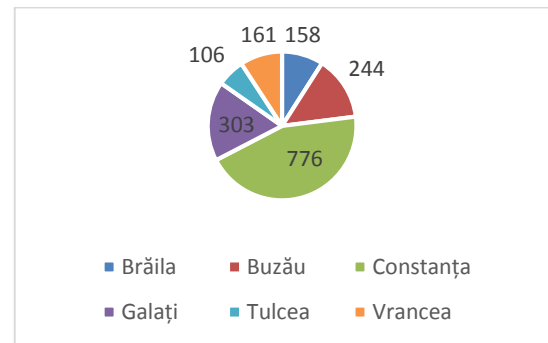
Lungimea drumurilor publice, pe categorii de drumuri, în Regiunea Sud-Est, la nivelul anului 2017

Infrastructura de transport feroviar

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est, erau la nivelul anului 2017, 1.748 km de cale ferată, cei mai mulți în județul Constanța. Acest număr de kilometri o situează pe poziția întâi față de celelalte regiuni de dezvoltare. O parte din calea ferată de la nivelul regiunii este electrificată (522 km), cele mai multe linii de cale ferată fiind linii normale cu una (1.233 km) sau două căi (490 km).

Lungimea căilor ferate în exploatare în Regiunea de dezvoltare Sud-Est, la nivelul anului 2017

Infrastructura de transportul naval – maritim și fluvial

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est se află atât fluviul Dunărea, canalul Dunăre-Marea Neagră, cât și litoralul Mării Negre. De asemenea, în regiune există mai multe porturi mari precum: Portul Constanța, Portul Tomis, Portul Brăila, Portul Galați și Portul Tulcea, Portul Mangalia.

Căi navigabile interioare	Km (anul 2015)
Total	1.779
Dunărea	1.075
Brațele secundare ale Dunării	524
Canalul Dunăre – Marea Neagră	64
Canalul Poarta Albă – Midia Năvodari	28

Infrastructura de transport intermodal

Conform Strategiei de transport intermodal în România 2020, Anexa 19, terminalele de transport combinat aflate pe raza Regiunii de dezvoltare Sud-Est sunt: Galați Mărfuri, Buzău Sud, Constanța Mărfuri.

Infrastructura de transport aerian

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, un aeroport internațional la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport internațional la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. În județul Brăila, există un aeroport utilitar la Ianca.

I.3. Particularități ale Regiunii Sud-Est

O particularitate a Regiunii Sud-Est este aceea că are în componență aproape toate formele de relief, unele dintre ele fiind specifice numai acestei regiuni, ceea ce imprimă anumite particularități vieții economice, sociale, culturale, educaționale a acestei zone.

Regiunea Sud-Est este singura care are deschidere la mare, acest aspect oferindu-i oportunitatea de dezvoltare a transportului maritim și fluvio-maritim dar și activităților conexe și nu numai (depozitare, comerț, etc.). În această regiune se regăsesc porturile maritime Constanța (cel mai mare de la Marea Neagră), Mangalia și Midia, precum și cele fluvio-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina).

Situarea strategică a Mării Negre constituie un element de atragere a investițiilor străine care pot determina o creștere a competitivității zonei.

Mai mult de jumătate din terenurile fertile ale Câmpiei Bărăganului, cunoscută drept „grâнар al țării”, sunt situate pe teritoriul regiunii Sud - Est. Suprafețele agricole mari și solurile fertile oferă condiții favorabile pentru o agricultură ecologică.

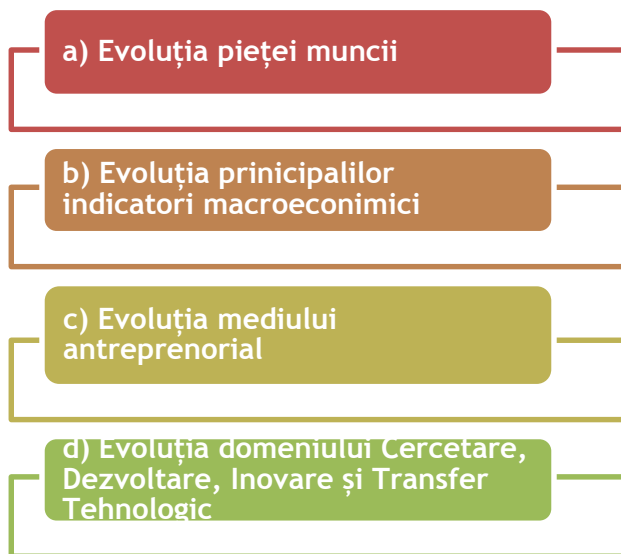
Delta Dunării (una dintre marile rezervații naturale ale lumii) și Insula Mică a Brăilei ale căror floră și faună sunt considerate unice în Europa constituie zone naturale cu o atracție turistică deosebită.

O altă caracteristică a regiunii este potențialul turistic ridicat. Sectorul de turism este relativ bine dezvoltat. Litoralul Mării Negre și Delta Dunării, stațiunile balneo-climaterice Lacul Sărat, Techirghiol, Sărata Monteoru, unele pensiuni agro-turistice în zonele montane și în Delta Dunării, mănăstirile din nordul Dobrogei și Munții Buzăului și Vrancei reprezintă puncte cu atracție turistică.

O altă particularitate a regiunii este prezența celor mai renumite podgorii și centre de producție a vinului din România, acestea găsiindu-se în toate județele regiunii. Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară în ceea ce privește suprafața viilor pe rod. Podgoriile Murfatlar, Odobești, Panciu, Nicorești, Dealurile Bujorului, Pietroasele produc vinuri renumite atât pe plan național cât și pe plan internațional.

Capitolul II. Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

Pentru a putea stabili gradul de dezvoltare economică a Regiunii Sud-Est, au fost avute în vedere mai multe perspective de dezvoltare, precum:

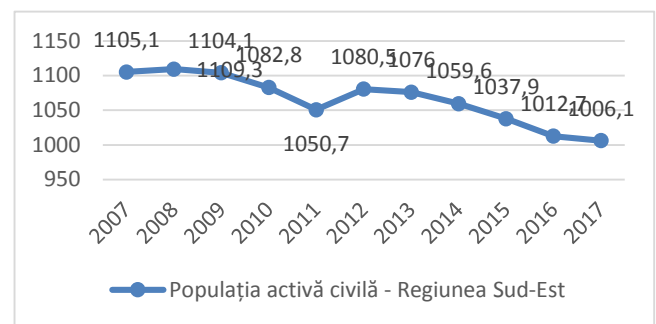

II.1. Evoluția pieței muncii în Regiunea Sud-Est

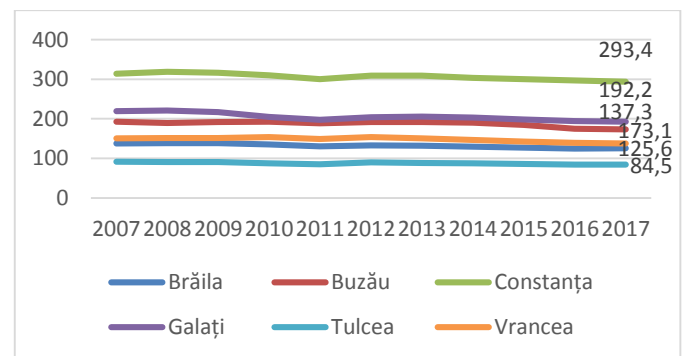
Din analiza evoluției indicatorilor referitori la piața forței de muncă pentru perioada 2007-2017, se constată o reducere a **populației active civile** din Regiunea Sud-Est cu peste 9%, fapt îngrijorător, mai ales că, în ceea ce privește populația ocupată civilă, cele mai mari scăderi se înregistrează în principalele domenii de activitate din regiune, precum agricultura, silvicultura și pescuit (populația ocupată a

scăzut cu peste 30%), industria prelucrătoare, servicii financiare, sau asigurări.

Populația activă civilă în Regiunea Sud-Est, 2007-2017, mii persoane

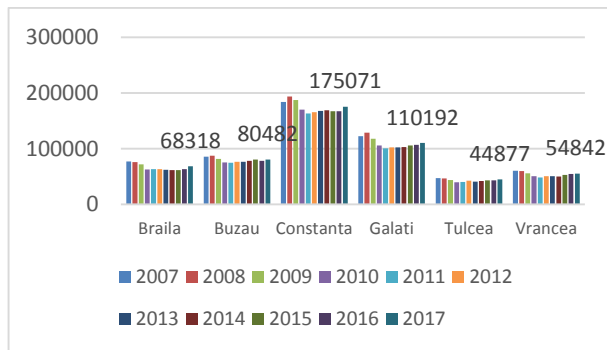
Populația activă civilă la nivel de județe ale Regiunii Sud-Est, 2007-2017, mii persoane

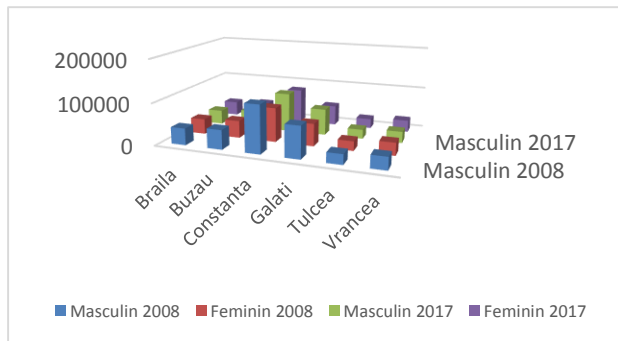
În ceea ce privește **numărul salariaților**, la nivelul anului 2017, în regiune acesta era de 533.782 persoane, în creștere ușoară față de ultimii cinci ani, tendință înregistrată în toate județele regionale. Pe sexe, în regiune există un echilibru în împărțirea locurilor de muncă între bărbați și femei, cu mici disparități în

județele Constanța și Galați. Cei mai mulți salariați din regiune își desfășoară activitate în domenii precum industria prelucrătoare, comerțul cu ridicata și amănuntul, construcții, sănătate și asistență socială, învățământ și transport și depozitare. Numărul mediu al salariaților a fost relativ constant pentru majoritatea activităților economice, cu creșteri semnificative în domeniul hoteluri și restaurante, fapt explicat de creșterea numărului de hoteluri, pensiuni și restaurante din regiune, atât în scopuri turistice, cât și de afaceri.

Numărul mediu al salariaților la nivel județean, Regiunea Sud-Est, 2007-2017

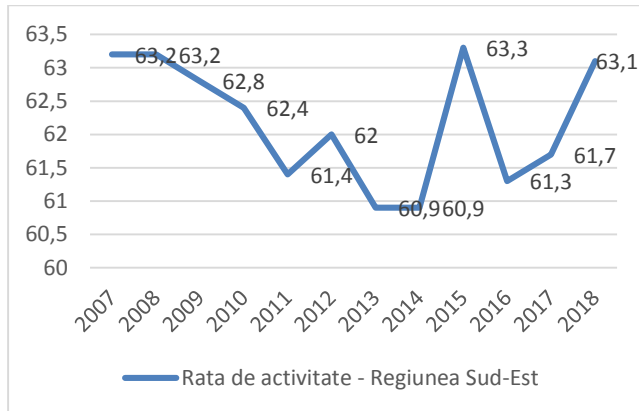
Numărul salariaților în funcție de sex, în județele Regiunii Sud-Est, anul 2017

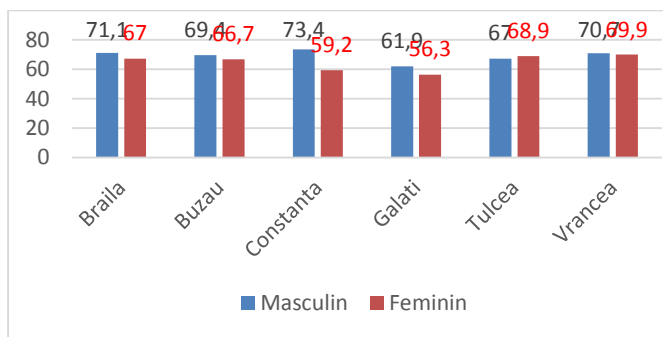
Regiunea Sud-Est era cea de-a cincea regiune a țării din perspectiva ratei de ocupare a resurselor de muncă, cu un procent de 62,4%, cu cinci procente sub media națională, pe un trend ușor ascendent. Pe județe, se poate observa că în intervalul de timp 2007-2017, rata ocupării a scăzut în anii de criză economică 2008-2013 în toate județele regiunii, ceva mai accentuat în județele Galați și Tulcea. În 2014, rata ocupării a cunoscut o creștere semnificativă în toate județele regiunii, cu peste 10 puncte procentuale în județele Galați, Tulcea și Vrancea.

În Regiunea Sud-Est, **rata de activitate** a înregistrat fluctuații în ultimii 10 ani, cu un minim în anii 2013 și 2014, în prezent fiind pe un trend ascendent, cu o valoare de 63,1% în anul 2018. La nivel județean, rata de activitate a înregistrat același trend descendent în perioada 2007-2011, crescând semnificativ începând cu anul 2013. În anul 2017, județul cu cea mai mare rată de activitate a resurselor de muncă era județul Vrancea (70,3%), urmat de Brăila (69,2%), Buzău (68,1%), Tulcea (67,9%), Constanța (66,5%) și Galați (59,2%).

Evoluția ratei de activitate în Regiunea Sud-Est, 2007-2018, %

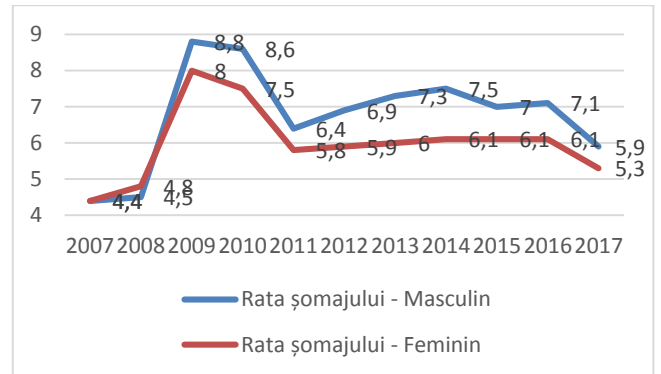

Rata de activitate a resurselor de muncă pe județe și sexe, 2017, %

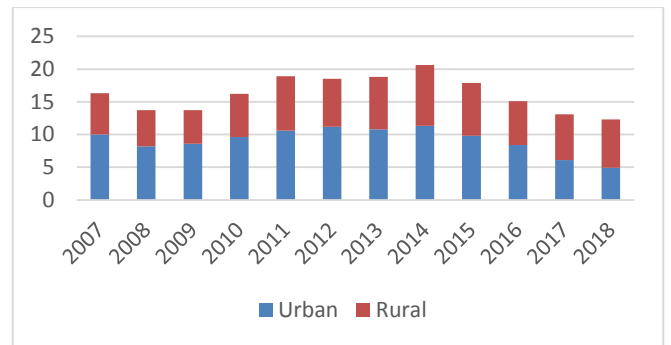

Potrivit datelor INS, **rata șomajului** din Regiunea Sud-Est era în anul 2017 de 5,6%, cu 1.6 puncte procentuale peste media națională, șomajul fiind mai mare în rândul persoanelor de sex masculin. Județul Buzău avea, în anul 2017, cea mai mare rată a șomajului din regiune. Pe categorii de vârstă, cei mai mulți șomeri erau în rândul tinerilor între 15 și 24 de ani, sistemul educațional eșuând deseori în formarea și calificare acestora potrivit cerințelor pieței muncii.

Rata șomajului pe sexe la nivelul Regiunii Sud-Est, 2007-2017, %

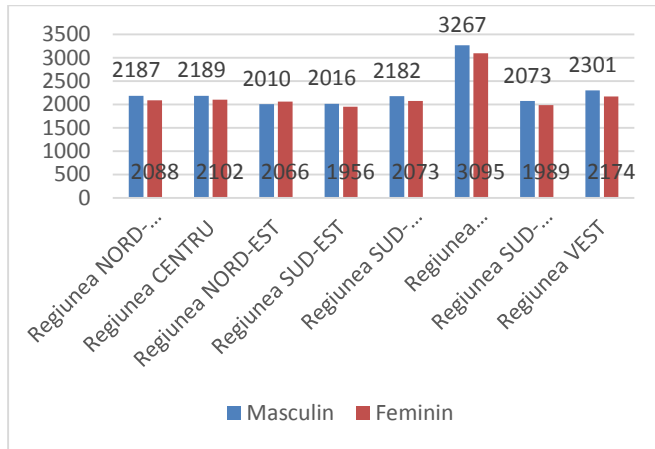
Rata șomajului BIM pe medii de rezidență în Regiunea Sud-Est, 2007-2018, %

Regiunea Sud-Est este regiunea cu cel mai mic **câștig salarial nominal mediu net lunar**, de doar 1987 lei în anul 2017. În plan județean, toate județele se află sub media națională, cel mai mare câștig salarial nominal mediu net fiind în Constanța, Tulcea și Galați, urmate de Buzău, Brașov și Vrancea.

Pe lângă aceste concluzii, studiile referitoare la forța de muncă din România relevă o serie de caracteristici ale forței de muncă din Regiunea Sud-Est.

Câștigul salarial nominal mediu net lunar pe sexe, la nivelul regiunilor de dezvoltare, 2017, lei

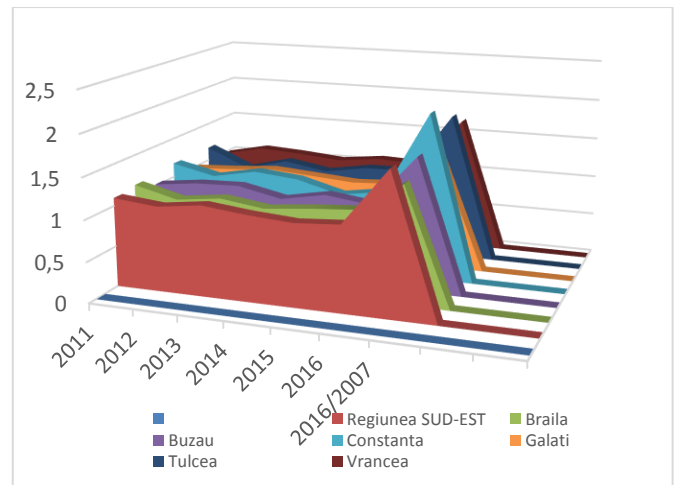

Regiunea are o contribuție redusă la la structura muncitorilor calificați și asimilați din România (12,12% din totalul la nivel de economie), însă ca pondere a muncitorilor calificați în total forță de muncă la nivelul regiunii de dezvoltare(17,07%), regiunea se află pe locul 3 la nivel național. În același timp, regiunea înregistrează un deficit în ceea ce privește numărul specialiștilor în diverse domenii de activitate, aflându-se pe penultimul loc în ceea ce privește contribuția la structura acestei categorii de personal. Regiunea Sud-Est este una dintre regiunile cele mai dezvoltate în sectorul serviciilor, ponderea lucrătorilor în domeniul serviciilor fiind foarte mare.

II.2. Evoluția principalilor indicatori macro-economici în Regiunea Sud-Est

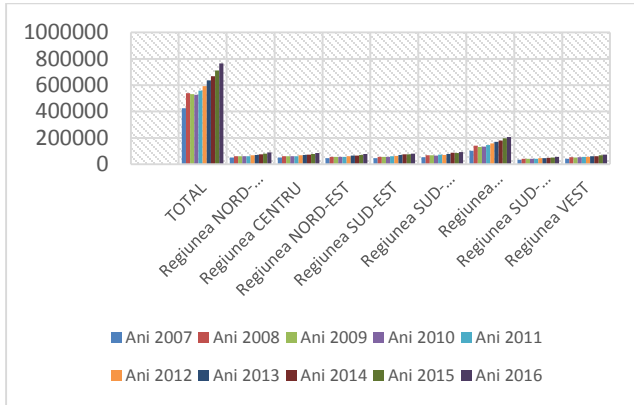
La nivelul Regiunii de dezvoltare Sud-Est, valoarea **Produsului Intern Brut (PIB)**, exprimată în milioane lei, a fost de 79.909,8 milioane lei la nivelul anului 2016, mai mare cu 0,5% față de anul 2015.

Ritmul de creștere a PIB la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe, %, în perioada 2007-2016

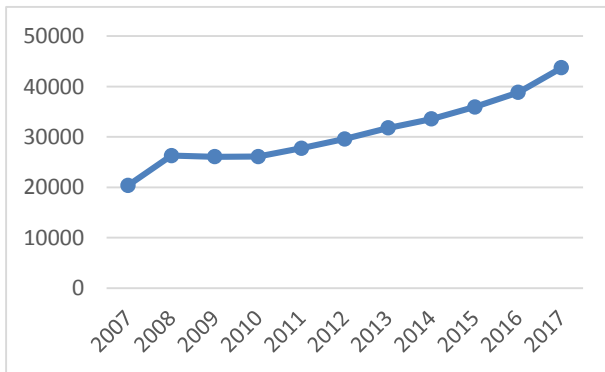
Analizând datele înregistrate la nivelul Europei în ceea ce privește valoarea PIB, se poate constata faptul că Regiunea Sud-Est nu înregistrează un ritm de dezvoltare foarte accelerat.

Evoluția PIB pe regiuni de dezvoltare în perioada 2007-2016

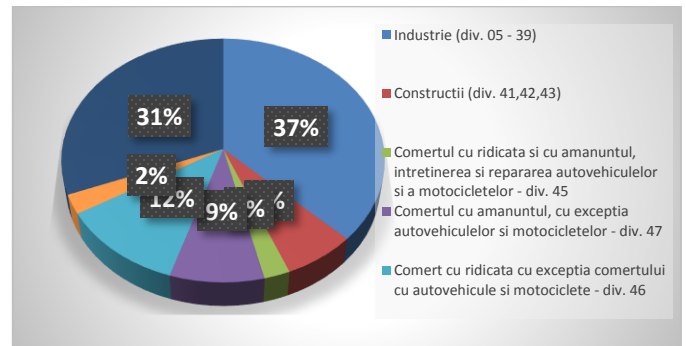
La nivelul României, în regiunea București-Ilfov se înregistrează cea mai mare valoare a PIB/locuitor, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România, 22.000 euro/locuitor (2017). De altfel, începând cu anul 2009, Regiunea București-Ilfov a înregistrat o dezvoltare continuă, fapt evidențiat și de creșterea PIB/locuitor de la 13.700 euro/locuitor (2009) la 22.000 euro/locuitor (2017).

Produsul intern brut (PIB) pe locuitor - SEC 2010, prețuri curente – lei, 2007-2017

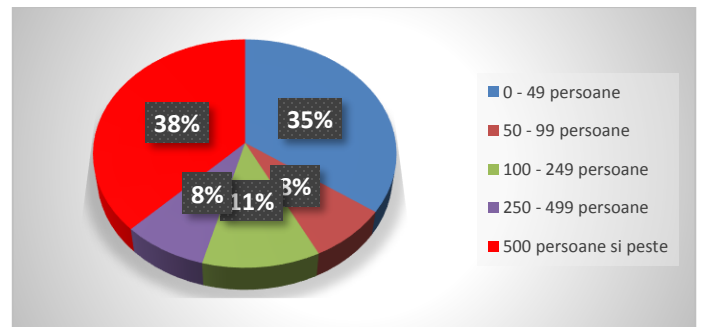

Ritmul de creștere al **valorii adăugate brute** a fost în anul 2016, în Regiunea Sud-Est de 2,7%, față de anul 2015, Regiunea Sud-Est fiind devansată de regiunile București-Ilfov (8,2%), Vest (9%), Nord-Vest (7,7%) și Centru (5,2%).

Valoarea adăugată brută la costul factorilor, structura pe sectoare de activitate CAEN Rev.2, 2017, %

Valoarea adăugată brută la costul factorilor, structura pe clase de mărime a întreprinderilor, 2017, %

Comaniile cu cel puțin 500 de salariați au fost cele care în anul 2017 au generat la nivelul economiei cea mai mare valoare adăugată brută la costul factorilor, având o contribuție de 38% din valoarea totală a VAB.

În perioada 2007-2017, soldul **investițiilor străine directe** a fost crescător, valoarea investițiilor străine directe crescând de la 42.770 milioane euro în anul 2007 la 75.851 milioane euro în anul 2017.

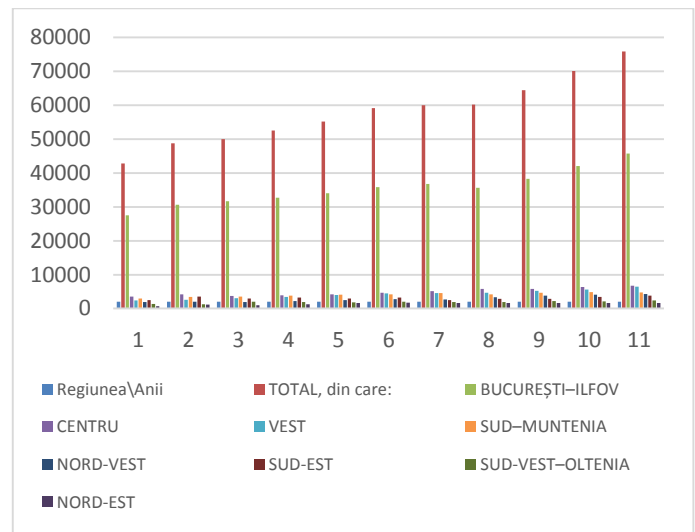
La nivelul Regiunii Sud-Est au fost realizate în perioada 2007-2017 investiții străine directe în valoare de 34.023 milioane euro, acestea demonstrând faptul că Regiunea Sud-Est a atras doar 5,32% din total investițiilor străine directe realizate în România între 2007 și 2017, respectiv 638.995 milioane euro.

Companiile rezultate în urma unor investiții străine directe realizate în România au generat în anul 2017 o cifră de afaceri de 164.805 milioane euro, în creștere cu 11% față de anul 2016.

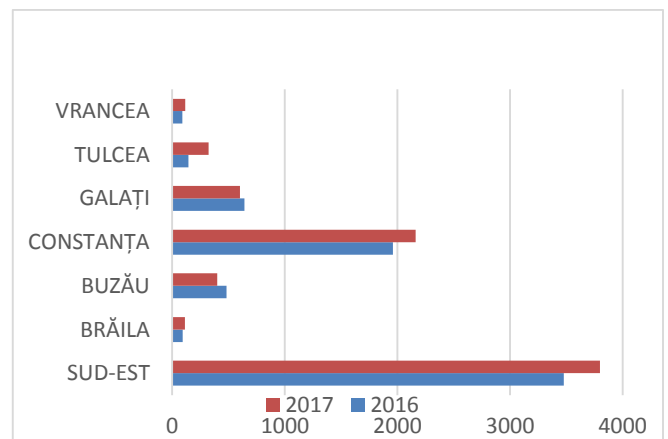
Germania este țara către care România a înregistrat cele mai mari exporturi, valoarea acestora crescând de la 5.008.680 mii euro în anul 2007 la 15.561.775 mii euro în anul 2018.

La nivelul Regiunii Sud-Est, conform CAEN, ponderea cea mai mare o deține clasa *XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduș sunetul și imaginile*, aceasta fiind în anul 2018 de 28,71% din totalul exporturilor realizate la nivelul Regiunii Sud Est.

Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD, în perioada 2007-2017, milioane euro

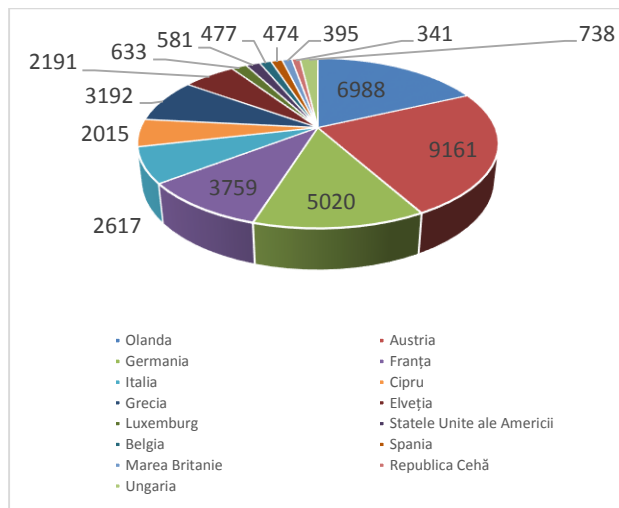

Repartizarea pe județe a soldului ISD, în regiunea Sud-Est, în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați în perioada 2016-2017, milioane euro

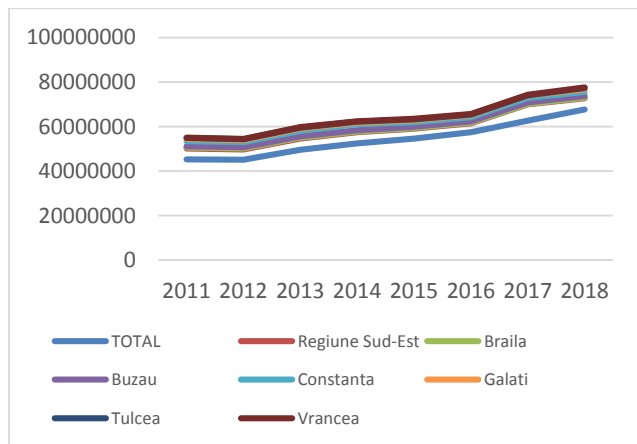
Principalele țări din care au fost importate mașini și echipamente de transport sunt țările membre ale Uniunii Europene, ponderea importurilor realizate din Uniunea Europeană pentru această grupă de produse variind între 79% (2018) și 83% (2013).

Repartizarea pe țări de origine a soldului ISD realizate în România, în perioada 2007-2017, %

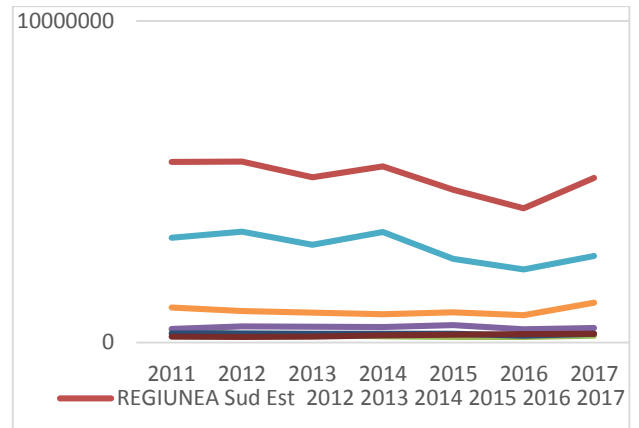

La nivelul Regiunii Sud-Est, **balanța comercială FOB/CIF** a fost în anul 2017 de 2.205.494 mii euro, în creștere cu 2.242.705 mii euro față de anul 2016.

Evoluția exporturilor (FOB) la nivel național și în Regiunea Sud-Est, pe județe, în perioada 2011-2018, mii euro

Evoluția importurilor (CIF) la nivel național, în Regiunea Sud-Est și pe județe, în perioada 2011-2017, mii euro

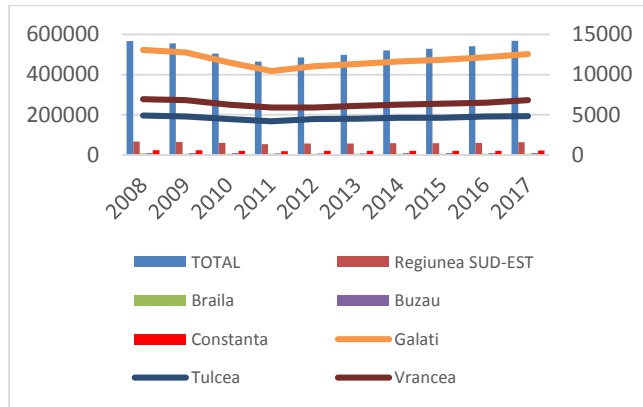

Sectorul la nivelul căruia, în perioada 2007-2017, s-au înregistrat cele mai mici valori ale productivității muncii a fost *agricultura, silvicultura și pescuitul*, productivitatea muncii fiind în anul 2017 de 12 lei/oră.

II.2. Evoluția mediului antreprenorial în Regiunea Sud-Est

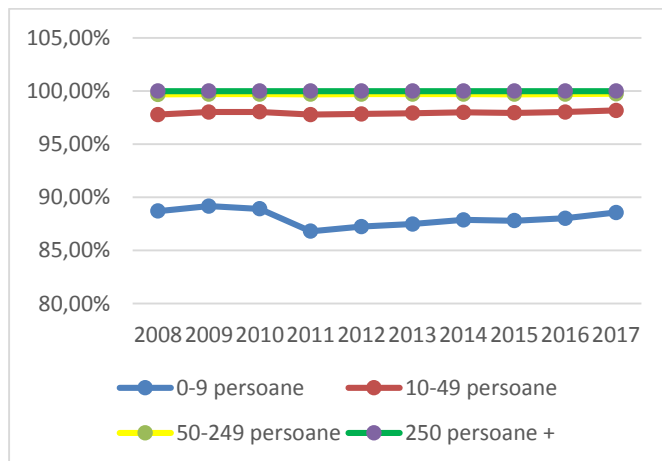
În perioada 2008-2017, Regiunea Sud-Est s-a situat pe locul al patrulea în ceea ce privește **numărul unităților locale active**, numărul acestora ajungând în anul 2017 la 63.203 unități.

Evoluția numărului unităților locale active, la nivel Regiunii Sud Est, pe județe, în perioada 2008-2017

La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, domeniul comerțului cu amănuntul și cu ridicata, reparării autovehiculelor și motocicletelor a avut rolul cel mai important la nivelul economiei regionale, din punctul de vedere al numărului unităților locale active.

Evoluția structurii unităților locale active, pe clase de mărime, la nivel Regiunii Sud Est, în perioada 2008-2017, %

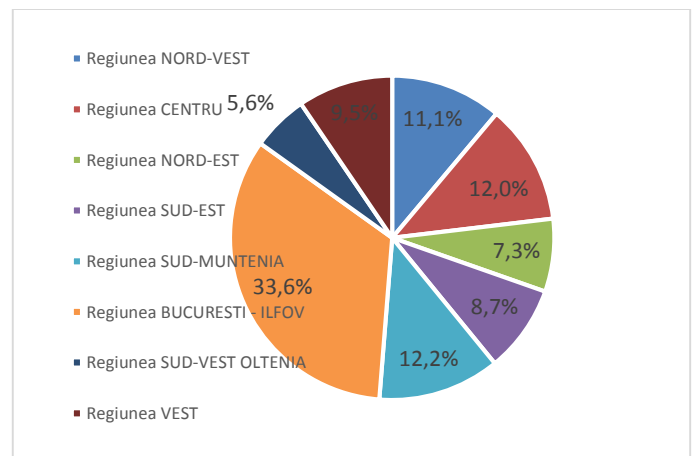

În perioada 2008-2017, în județul Constanța au fost înregistrate cele mai multe unități locale

active, numărul acestora variind între 19.950 unități (2011) și 24.256 unități (2008).

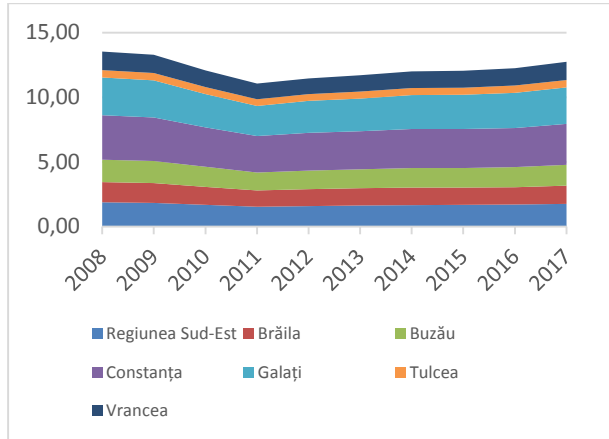
Dominația Regiunii București-Ilfov la nivel național din punct de vedere al cifrei de afaceri realizată de unitățile locale active este evidentă, contribuția Regiunii București-Ilfov în totalul cifrei de afaceri realizată la nivel național fiind în anul 2017 de 33,6%.

Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, comerț, construcții și servicii), la nivel regional, în anul 2017, %

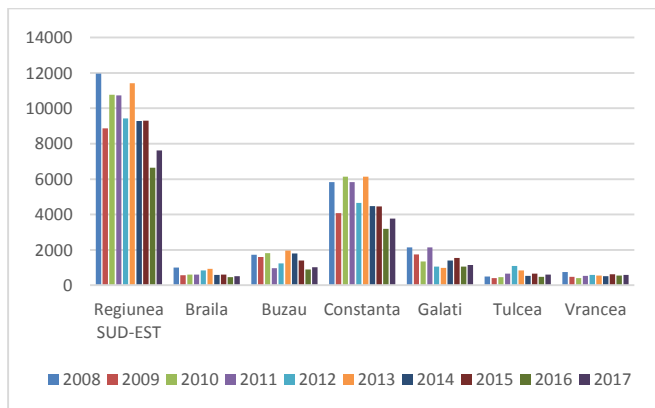
La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, cea mai mare cifră de afaceri o realizează unitățile locale cu peste 250 de. De asemenea, la nivelul regiunii, cea mai mare **densitate a unităților locale active** s-a înregistrat în perioada 2010-2017 în județul Constanța, aceasta fiind în anul 2017 de 3,2 unități/kmp.

Evoluția densității unităților locale active pe kmp, la nivelul regiunii Sud-Est și pe județean, în perioada 2008-2017

Regiunea Sud-Est devansează din punct de vedere al **investițiilor brute** doar regiunile Nord-Est (6.785 milioane lei în anul 2017) și Sud-Vest Oltenia (7.314 milioane lei în anul 2017).

Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe, în perioada 2008-2017, milioane lei

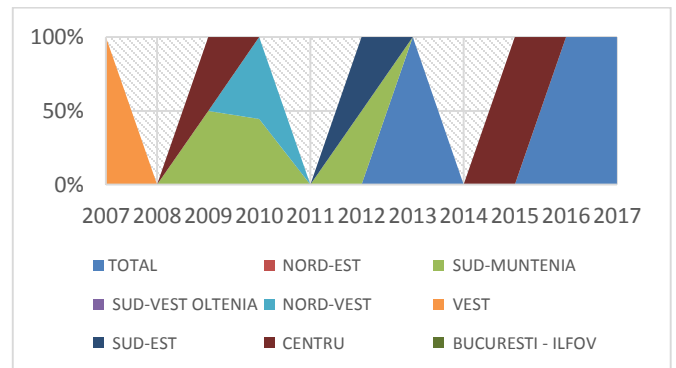

În perioada 2008-2017, cei mai mulți **salariați** au lucrat în societăți comerciale, numărul

mediu al salariaților care lucrau în societăți comerciale nou înființate a fost de 106.167 salariați în anul 2017.

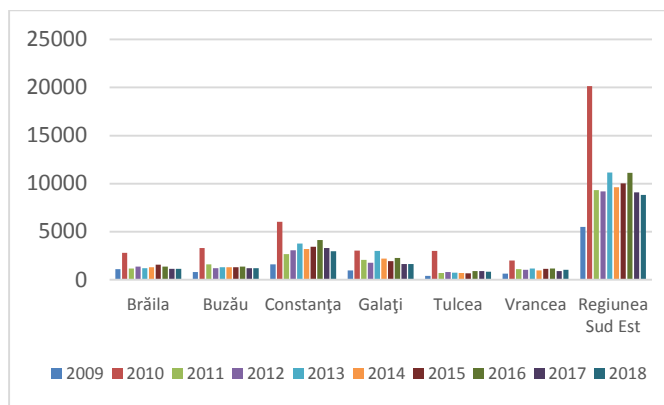
Rata de creare a întreprinderilor noi în anul 2017 prezintă o creștere de 5,1 puncte procentuale față de anul 2016. În anii 2009 și 2010 se observă o descreștere semnificativă a ratei de creare din cauza condițiilor economice.

Evoluția ratei de creare a întreprinderilor active nou create, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017

Cea mai mare creștere a numărului de **firme radiate** s-a înregistrat în perioada 2009-2018 în județul Tulcea, respectiv o creștere de 114,83% în anul 2018 față de 2009.

Numărul firmelor radiate în Sud-Est și pe județe în perioada 2009-2018

La nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare scădere a **numărului de personal angajat** în unitățile locale active a fost de 27,02% în anul 2012 față de 2008, pe segmentul firmelor cu peste 250 de salariați.

Regiunea cu cei mai mulți întreprinzători individuali este regiunea Vest, la nivelul căreia se regăsesc 54,4% dintre întreprinzătorii individuali. În Regiunea București-Ilfov s-a înregistrat cel mai mare spor al numărului de PFA-uri, acesta crescând în perioada 2007-2017 cu 55,79%.

Microîntreprinderile au deținut în anul 2017 și cea mai mare pondere în totalul întreprinderilor din domeniul activități profesionale, tehnice și științifice, respectiv 95,88% din numărul total (63.352 de întreprinderi) și au înregistrat o creștere cu 7,13% în anul 2017 comparativ cu anul 2008.

La nivel național, microîntreprinderile (0-9 salariați) din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul au realizat o cifră de afaceri totală în anul 2017 de 98.593,7 milioane lei (18% din totalul cifrei de afaceri realizată la nivelul domeniului), în timp ce întreprinderile mijlocii (50-249 salariați) au realizat 27% din cifra de afaceri înregistrată la nivelul domeniului comerț cu ridicata și cu amănuntul.

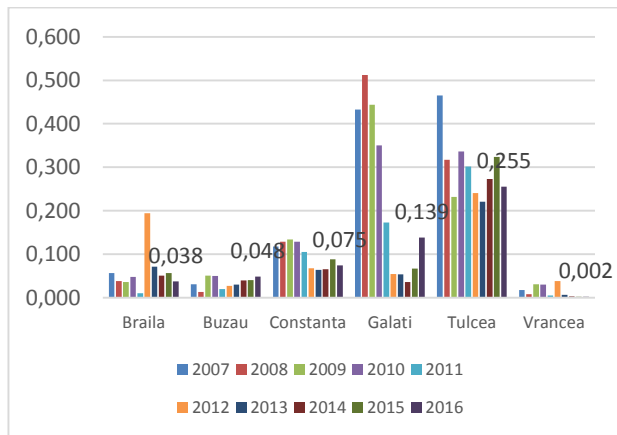
La nivel național, în anul 2017, în domeniul construcțiilor lucrau 354.191 salariați, 101.828 persoane fiind angajate în microîntreprinderi (28,74%), 120.770 de persoane lucrau în întreprinderi mici (34,09%) și 88.337 salariați lucrau în întreprinderi mijlocii (24,94%).

II.4. Evoluția domeniului Cercetare, Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în Regiunea Sud-Est

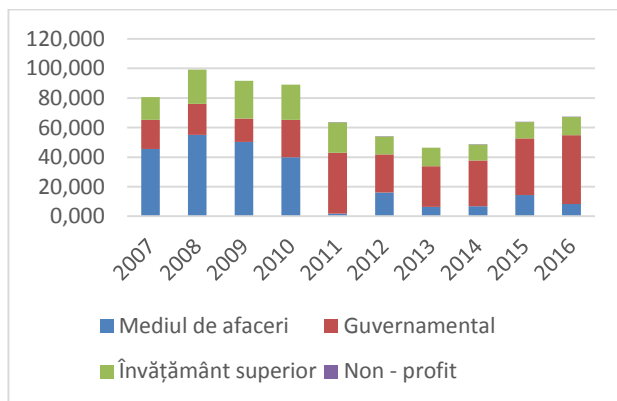
Comparativ cu standardele internaționale, domeniul Cercetare, Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în România este în continuare subdezvoltat, România aflându-se în anul 2017 pe ultimul loc în clasamentul țărilor Uniunii Europene în ceea ce privește **ponderea cheltuielilor CDI în PIB**, cu un procent de doar 0.5%, deși ținta propusă

pentru anul 2020 era de 2% din PIB. În continuare, România nu are suficienți cercetători, în special în domenii interdisciplinare, infrastructura de cercetare este de multe ori învechită, iar cheltuielile cu cercetarea – dezvoltarea și inovarea sunt prea mici pentru a susține dezvoltarea domeniului.

Cheltuielile pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, la nivel de județe ale Regiunii Sud-Est, % PIB (2007-2016)

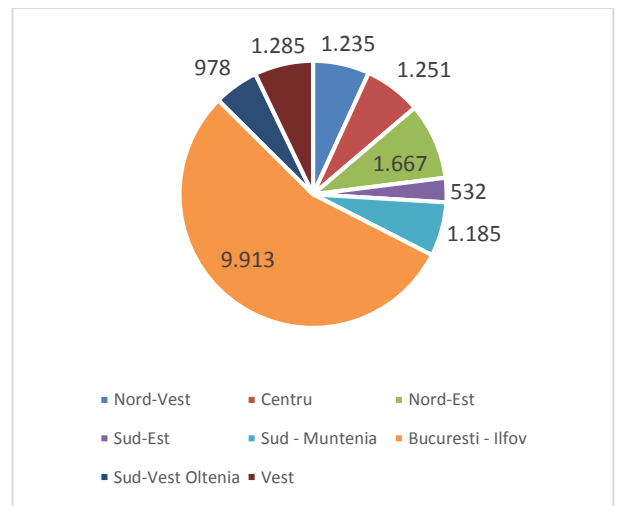

Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare pe sectoare de performanță, la nivelul Regiunii Sud-Est, milioane lei (2007-2017)

Regiunea Sud-Est înregistra, la nivelul anului 2016, cel mai redus procent al cheltuielilor CDI în PIB (0,08%), față de toate celelalte regiuni de dezvoltare.

Cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare pe regiuni, la nivelul anului 2016

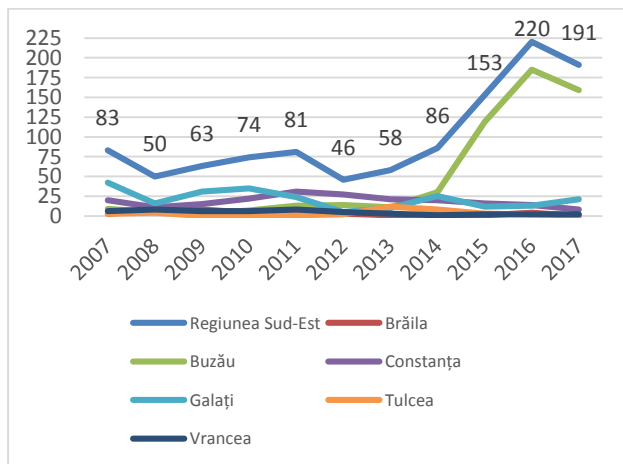

Procentul a scăzut semnificativ în ultimii 10 ani, în condițiile în care în anul 2007 cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea reprezentau 0.18% din PIB. În aceste condiții, este evident că nu se poate vorbi despre o activitate de cercetare-dezvoltare consistentă, cu atât mai mult cu cât în regiune se află și cel mai mic număr de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare, echivalent normă întregă. De asemenea, Regiunea Sud-Est este regiunea cu cel mai mic număr de cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare la nivel național. Această situație se datorează faptului

că în regiune există un număr mic de universități și institute de cercetare comparativ cu alte regiuni ale țării, iar în mediul de afaceri activitatea de cercetare nu este dezvoltată.

În ceea ce privește numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România, în anul 2017, 17,42% au fost solicitate în Regiunea Sud-Est, cele mai multe în județul Buzău. Referitor la cererile de înregistrare marcă, doar 7,55% au fost înregistrate în Regiunea Sud-Est în anul 2017, cele mai multe în județul Constanța.

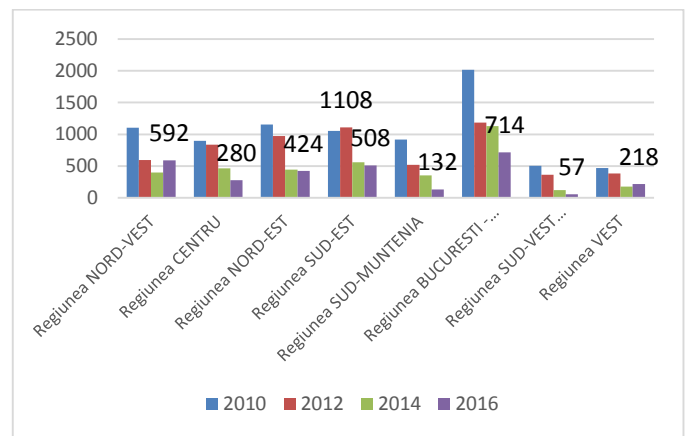
Numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la OSIM la nivelul Regiunii Sud-Est, 2007-2017

În Regiunea Sud-Est funcționează un număr foarte mic de întreprinderi inovatoare, număr aflat în scădere continuă în ultimii 5 ani. Raportat la totalul național, numărul

întreprinderilor inovatoare din regiune reprezintă doar 17%. În regiune nu există politici coerente de încurajare a antreprenorilor care ar putea să inoveze și nici facilități economice și fiscale care să încurajeze cercetarea-dezvoltarea și inovarea.

Întreprinderi inovatoare pe regiuni de dezvoltare, 2010-2014

În regiune funcționează o serie de institute naționale de cercetare cu tradiție, centre și stațiuni de cercetare, dar și instituții de învățământ superior. Acestea pot deveni poli de impulsionare a activității de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic din regiune.

Capitolul III. Lanțuri valorice regionale

III.1. Lanțuri valorice globale

Lanțurile valorice globale implică o gamă largă de actori și instituții și se întind de-a lungul unei game largi de sisteme comerciale și de investiții. Deși nu reprezintă o caracteristică nouă a economiei globale, acestea joacă un rol din ce în ce mai important, întrucât peste 50% din schimburile comerciale cu mărfuri se desfășoară prin intermediari, iar multe dintre aceste schimburi sunt schimburi intrasectoriale, desfășurate în cadrul unor mari întreprinderi multinaționale.

Participarea la lanțurile valorice globale oferă țărilor în curs de dezvoltare și întreprinderilor ocazia de a-și crea capacitate de producție, de a se integra pe piața globală și de a-și moderniza sectorul serviciilor și industria prelucrătoare.

La nivel național, guvernanta lanțurilor valorice globale la nivelul statelor necesită găsirea unui echilibru între dezvoltarea unor strategii industriale durabile care să protejeze și să promoveze locurile de muncă decente și mediul, creând, totodată, un mediu favorabil implicării întreprinderilor în operațiunile lanțurilor valorice globale și poziționării țărilor lor în segmentele cu valoare adăugată ridicată. Prin urmare, o agendă de liberalizare tot mai

mare a comerțului trebuie să fie în conformitate cu politicile privind dezvoltarea durabilă.

III.2. Lanțuri valorice la nivel național – proiecte implementate

La nivel național au fost puse în practică o serie de inițiative privind crearea și dezvoltarea unor lanțuri valorice, în acest sens fiind implementate o serie de proiecte, cele mai relevante dintre acestea fiind:

- Lanțurile valorice scurte în domeniul agroalimentar;
- Coșul țăranesc;
- Cutia Țăranului: Produse de sezon;
- Proiectul NEPTUNE: Platformă virtuală de colaborare cu mediul de afaceri;

III.3. Lanțuri valorice regionale la nivel Regiunii Sud-Est – proiecte implementate

GreenInn “Inovare în domeniul managementului sustenabil al ariilor naturale protejate”

AGRO-START “Rețeaua transnațională pentru sprijinul IMM-urilor din sectorul horticulturii și al creșterii animalelor”

BORDWIIS+ “Stimularea dezvoltării regionale prin implementarea de strategii de inovare în domeniul tehnologiei informației și a comunicațiilor”

Capitolul IV. Instituții și infrastructuri de sprijinire a afacerilor la nivelul Regiunii Sud-Est

Nivelul de dezvoltare economico-socială a unei regiuni este condiționat de evoluțiile înregistrate în mediul de afaceri, respectiv de puterea economico-financiară, de mărimea și obiectul de activitate al firmelor din regiune, dar și de de structura activităților desfășurate la nivelul regiunii. Una dintre cele mai eficiente modalități de eficientizare a activităților, având un impact major asupra dezvoltării regionale o constituie infrastructura de sprijinire a afacerilor.

Instituțiile de sprijinire a afacerilor reprezintă un factor vital pentru creșterea atractivității regiunilor ca locații pentru investiții în activități economice și sociale și un instrument cheie pentru impulsivarea mediului de afaceri regional și local. În continuare sunt prezentate instituțiile de sprijinire a afacerilor din regiunea de dezvoltare Sud-Est, care pot fi camere de comerț, parcuri industriale, fundații pentru IMM-uri, incubatoare de afaceri, etc.

Camerele de Comerț și Industrie

Camerele de Comerț se implică activ în realizarea de acțiuni ce vizează asigurarea, la nivel regional, a unui mediu de afaceri solid, colaborând cu instituțiile și autoritățile administrației publice, județene și locale, precum și cu structurile regionale, în scopul dezvoltării economico - sociale a zonei, inclusiv prin parteneriate de tip public – privat.

- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Brăila
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău
- Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Vrancea

De asemenea, în Regiunea Sud-Est există următoarele structuri de sprijinire a afacerilor:

- Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Constanța;
- Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Private, Mici și Mijlocii Galați (FPIPMM);
- Școala Română de Afaceri – Filiala Galați.

Incubatoarele de afaceri, parcurile industriale și clusterelor din regiune sunt:

- Incubatorul de afaceri Mangalia
- Patronatul IMM – Primul Incubator de afaceri din Constanța

- Parcul Industrial Galați
- Parcul Industrial Mangalia
- Parcul de Software Galați

- ASOCIAȚIA TRADIȚII MANUFACTURĂ VIITOR (Cluster Traditions Manufacture Future TMV Sud Est).
- Romanian River Transport
- Clusterul Maritim Românesc
- Clusterul pentru Sănătate Dunărea de Jos
- Asociația Clusterului Regional Green Solutions Low Danube
- IT&C Cluster Dunărea de Jos
- Cluster Tehnologii Inovative pentru Lupta Împotriva
- Asociația CLUSTER MEDGreen Contrafacerii
- Clusterul INOMAR
- Clusterul Bio Danubius
- Clusterul Delta Dunării (ODAS)
- Cluster Turistic Carpatin

Capitolul V. Măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est

Definirea coerentă a planului de dezvoltare economică se întemeiază pe identificarea și analiza aprofundată a caracteristicilor teritoriale, inclusiv a nevoilor și potențialului de dezvoltare specifice unei regiuni, ținând totodată seama de oportunitățile și amenințările generate de factorii exogeni.

Pornind de la analiza nevoilor regionale, corelate cu potențialul și premisele de dezvoltare, și luând în considerare direcțiile de orientare strategică europeană, se poate concluziona că viziunea de dezvoltare a Regiunii Sud-Est trebuie să asigure crearea unui mediu economic inovator, dinamic, competitiv și durabil. Un astfel de mediu este construit pe piloni care generează predictibilitate și stabilitate în ceea ce privește sistemul legislativ și fiscal, creează valoare adăugată în sectoarele economice inovative și inteligente și asigură competitivitate pe piețele naționale și externe.

Direcțiile de dezvoltare regională prezintă o însemnătate deosebită în contextul socio-economic actual și orientează viziunea pe

termen lung asupra dezvoltării economice sustenabile a Regiunii Sud-Est.

Viziunea Regiunii Sud-Est

• *Viziunea* Regiunii Sud-Est este reprezentată de promovarea competitivității în sectoarele economice cu potențial de creștere prin dezvoltarea unui mediu de afaceri performant, bazat pe resurse umane competente, integrarea tehnologiilor inovatoare și susținerea cercetării și dezvoltării.

Obiectivul general al strategiei

• *Obiectivul general* rezidă în asigurarea creșterii competitivității mediului de afaceri regional prin acțiuni integrate de valorificare a potențialului de dezvoltare și atenuarea/recuperarea decalajelor de performanță și competitivitate economică în raport cu celelalte regiuni ale țării.

Pornind de la elementele menționate anterior, a fost construit un set coerent de măsuri/recomandări ce vizează dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est, ținând cont de posibilitățile oferite de cadrul politico-administrativ actual și de prerogativele

deținute de autoritățile publice regionale, precum și de imperativul utilizării mai bune a surselor europene de finanțare.

Prioritatea 1. Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin dezvoltarea investițiilor în infrastructură și sporirea accesului la finanțare și servicii de calitate

Prezentare generală

Microîntreprinderile și IMM-urile se confruntă cu o serie de probleme specifice, reprezentate, pe de o parte, de capacitatea de a rămâne competitive și performante în cadrul unei piețe din ce în ce mai dinamice, iar pe de altă parte, de accesul la finanțare și disponibilitatea capitalului necesar investițiilor.

Pentru a asigura viabilitatea și durabilitatea economiei regionale, se impun măsuri coerente și concrete, care să consolideze capacitatea întreprinderilor de a crea plus valoare, prin produsele și serviciile oferite, și de a genera locuri de muncă pe termen mediu și lung.

Cei mai importanți factori critici pentru activitatea economică și perspectivele de

dezvoltare ale microîntreprinderilor și IMM-urilor sunt reprezentați de:

- Disponibilitatea capitalului pentru investiții în scopul inovării sau creșterii valorii adăugate a produselor și/sau serviciilor;
- Accesul la finanțare și gestionarea corespunzătoare a fluxului de lichidități;
- Cooperarea între întreprinderi și diseminarea informațiilor relevante de piață între acestea;
- Capacitatea redusă de internaționalizare și deschiderea limitată către piețele externe (export);
- Lipsa/calitatea redusă a serviciilor de sprijin pentru microîntreprinderile și IMM-urile nou înființate;
- Structura sectorială – preponderența întreprinderilor care activează în domeniile serviciilor și comerțului;

Această prioritate vizează îmbunătățirea competitivității economice regionale prin stimularea sectoarelor inovatoare, cu valoare adăugată mare și orientare către piețele externe, sprijinirea antreprenoriatului și dezvoltarea de clustere și rețele de întreprinderi, precum și asigurarea

infrastructurii de afaceri și a accesului la finanțare, prin servicii de sprijin acordate întreprinderilor nou înființate.

Recomandările prezentate în continuare se adresează atât întreprinderilor de dimensiune mică și mijlocie, cât și structurilor de sprijin (ex. incubatoare, acceleratoare de afaceri) și au ca scop creșterea ratei de reziliență a afacerilor, sporirea productivității muncii și consolidarea potențialelor avantaje competitive pe care acestea le dețin.

Măsuri/recomandări

- ***Sprijinirea realizării investițiilor în dezvoltarea produselor și serviciilor cu caracter inovator, în special în domeniile cu nivel ridicat de competitivitate și performanță;***
- ***Dezvoltarea serviciilor furnizate de autoritățile publice (ex. Camera de Comerț și Industrie) tinerilor întreprinzători și întreprinderilor nou înființate, în vederea accesării surselor de finanțare europeană;***
- ***Crearea și dezvoltarea rețelelor de întreprinderi, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători;***

- ***Sprijinirea și stimularea creării întreprinderilor în domeniul producției, acestea reprezentând principalii vectori de creștere a exporturilor;***
- ***Sprijinirea întreprinderilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali.***

Prioritatea 2. Promovarea și dezvoltarea activităților de CDI prin creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin stimularea cooperării între mediul de afaceri și institutele/centrele de cercetare

Prezentare generală

În ceea ce privește activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare, Regiunea Sud-Est se situează pe ultimele locuri la nivel național, cu cel mai redus număr de unități specializate în acest sector și cel mai scăzut procent al cheltuielilor cu cercetarea din PIB. De asemenea, activitățile de CDI sunt concetrate

cu precădere în universități, fără a fi conectate la mediul de afaceri, astfel că de multe ori rămân nevalorificate sau sunt exploatare sub adevărate lor valoare de piață. Deși există instituții specializate în acest sens, transferul de tehnologie de la sectorul de cercetare fundamentală la mediul de afaceri este încă insuficient pentru a asigura dezvoltarea competitivității și inovării la nivel regional.

Principalele provocări și nevoi specifice sectorului de CDI, identificate la nivel regional, sunt reprezentate de:

- Nivelul redus al investițiilor private în activitățile CDI;
- Slaba cooperare și numărul redus de parteneriate între entitățile care desfășoară activități de CDI și mediul de afaceri;
- Valorificarea redusă a rezultatelor generate de activitățile CDI în economie;
- Slaba dezvoltare a capacității sectorului CDI (numărul redus al institutelor de profil și al personalului specializat în derularea activităților științifice).

Această prioritate urmărește creșterea aplicabilității, valorificării și utilizării

rezultatelor CDI în economie prin sprijinirea creării parteneriatelor și cooperării între actorii regionali din mediul academic și de cercetare și cel de afaceri, stimularea dezvoltării de proiecte comune în scopul accelerării transferului tehnologic și al realizării de investiții în infrastructura specifică.

Măsurile/recomandările propuse vizează în special domeniile cu un înalt potențial de inovare, dar și domeniile generice competitive și se adresează mediului de afaceri (întreprinderilor mari și IMM-urilor), institutelor de cercetare-dezvoltare și inovare, universităților și instituțiilor de transfer tehnologic. Rezultatele obținute prin aplicarea măsurilor/recomandărilor propuse vor contribui la dezvoltarea activităților CDI în regiune și la stimularea realizării cheltuielilor, în special private, în sectorul CDI. Totodată, măsurile propuse se vor concretiza în înființarea unor întreprinderi inovative și a unor întreprinderi care valorifică în economie rezultatele sectorului CDI, prin cooperarea și participarea la parteneriate cu entitățile de profil.

Măsuri/recomandări

- ***Sprijinirea investițiilor în infrastructura CDI, atragerea și menținerea resurselor umane cu competențe în desfășurarea de activități științifice;***
- ***Crearea parteneriatelor de transfer tehnologic și a rețelelor de cooperare în domeniul CDI;***
- ***Furnizarea de servicii specializate pentru orientarea start-upurilor și spin-offurilor inovative către posibilitățile de finanțare europeană.***

Prioritatea 3. Sprijinirea și dezvoltarea mediului antreprenorial

Prezentare generală

Potrivit orientărilor strategice regionale și naționale, antreprenoriatul este unul dintre instrumentele cheie care, odată sprijinit și încurajat, contribuie la promovarea competitivității și creșterea gradului de ocupare a populației. Deși numărul de întreprinderi mici și mijlocii existente plasează

Regiunea Sud-Est pe primele poziții la nivel național, sectorul antreprenorial se confruntă cu o serie de probleme și dificultăți, precum:

- Rata mică de supraviețuire a afacerilor nou înființate;
- Concentrarea sectorială a întreprinderilor în domenii cu valoare adăugată redusă, precum comerțul și
- Gradul redus de diversificare a activităților economice în mediul rural.

Măsurile propuse vizează stimularea creării întreprinderilor, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, și sprijinirea menținerii activităților acestora pe termen mediu și lung.

Măsuri/recomandări:

- ***Stimularea și dezvoltarea acțiunilor de sprijinire a inițiativelor/proiectelor antreprenoriale în mediul urban și rural (cu accent pe activitățile non-agricole);***
- ***Dezvoltarea abilităților și capacităților antreprenoriale în rândul tinerilor prin acțiuni specifice de instruire și consiliere în vederea demarării unei afaceri.***

Capitolul VI. Concluzii

În contextul actual, în care economiile statelor europene trec printr-o serie de modificări structurale care generează schimbări importante în economia regiunilor, este relevant să existe o radiografiere a mediului economic și a evoluției dezvoltării acestuia, pentru a putea fi stabilite direcții solide de acțiune și pentru a putea interveni integrat în sectoarele în care există cea mai ridicată nevoie. Acest aspect este cu atât mai relevant cu cât în ultimii ani au fost sprijinite domenii diverse de activitate, prin implementarea unor măsuri și proiecte finanțate din diverse surse europene și naționale, fiind necesară corelarea și integrarea sectoarelor la nivelul cărora se intervine, pentru a se asigura crearea unui impact mai puternic și sustenabil la nivel regional.

Pentru a înțelege cum s-a dezvoltat economia Regiunii Sud-Est în ultimii ani (2007-2017), precum și rezultatele și efectele acestei evoluții, prezentul studiu s-a întemeiat pe elaborarea unei analize aprofundate a situației economico-sociale existente, a nevoilor și a potențialului de dezvoltare pentru perimetrul

geografic și administrativ studiat, ținând cont totodată de oportunitățile și provocările din mediul extern. Analiza efectuată a fost completată cu informații calitative colectate de la principalii actori cheie regionali, reprezentanți ai mediului de afaceri, mediului public și entităților care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în Regiunea Sud-Est.

Ca urmare a detalierii situației economico-sociale existente, pe baza analizei corelate a nevoilor, a potențialului de dezvoltare pentru Regiunea Sud-Est și ținând cont de direcțiile de orientare strategică europeană, se consideră că regiunea trebuie să asigure dezvoltarea durabilă a unui mediu de afaceri viabil, deschis și inovativ. Un astfel de mediu de afaceri trebuie să fie caracterizat de predictibilitate, susținut de un sistem legislativ clar, stabil, simplu, transparent și coerent și de un cadru instituțional adecvat, care să creeze locuri de muncă, un plus de valoare adăugată și să facă față competiției pe piața unică și internațională.

Având în vedere contextul socio-economic specific Regiunii Sud-Est, precum și gradul de

dezvoltare existent la nivel județean și regional, analiza efectuată a evidențiat faptul că, deși au fost obținute rezultate semnificative în ultimii 10 ani, mediul de afaceri din regiune încă se confruntă cu dificultăți ce pot fi depășite prin politici publice integrate, dar și prin măsuri specifice, menite să susțină sectoare de activitate aflate în curs de evoluție.

Analiza statistică a datelor și a informațiilor furnizate de către actorii cheie din regiune a condus la evaluarea nivelului actual de dezvoltare economică al Regiunii Sud-Est, a nevoilor specifice mediului privat de afaceri și a demersurilor întreprinse de către acest sector, pentru creșterea competitivității și pentru obținerea rezultatelor așteptate. Din perspectiva celor mai dinamice sectoare economice la nivel regional, pe primele locuri se regăsesc agricultura, turismul și comerțul, în timp ce sectoarele economice care se confruntă cu cele mai mari dificultăți sunt producția, construcțiile și industria.

Principalele avantaje competitive ale județelor din Regiunea Sud-Est sunt poziționarea geografică și logistică, potențialul turistic, industria diversificată la nivel regional, potențialul în creștere al inovării sociale în regiune, parteneriatele transnaționale

dezvoltate în cadrul unor proiecte cu finanțare europeană, deschiderea autorităților locale pentru sprijinirea investitorilor, precum și infrastructura locală îmbunătățită.

Sub aspect general, companiile și organizațiile din mediul de afaceri privat, ce desfășoară activități în Regiunea Sud-Est, au înregistrat progrese în ultimii 10 ani, dar totodată, întâmpină o serie de dificultăți. Nivelul de dezvoltare mai ridicat poate să fie corelat cu faptul că, începând din anul 2007 până în prezent, majoritatea companiilor participante la sondaj au beneficiat de programe finanțate din surse naționale sau europene.

În vederea diminuării dificultăților și a barierelor identificate la nivelul mediului de afaceri din Regiunea Sud-Est, reprezentanții mediului de afaceri participanți la ancheta prin sondaj recomandă implicarea activă a autorităților în dezvoltarea județelor și a regiunii, scăderea taxelor și a impozitelor, creșterea investițiilor naționale și internaționale, reducerea birocrăției, creșterea calității învățământului și încurajarea dezvoltării antreprenoriatului.

Principalele efecte pozitive ale investițiilor realizate asupra economiei locale și regionale

constau în crearea de locuri de muncă, urmate de crearea de întreprinderi și dezvoltarea de clustere productive. Alte efecte pozitive menționate în cadrul studiului sunt creșterea nivelului salariilor și a pensiilor, implicit a calității vieții locuitorilor și dezvoltarea întreprinderilor mijlocii.

Referitor la activitățile din domeniul cercetării și inovării considerate prioritare, se consideră că acestea trebuie să vizeze:

- procese de cercetare și inovare, transfer tehnologic și cooperare între întreprinderi care se orientează către o economie cu emisii scăzute de carbon și adaptare la schimbările climatice;
- investiții în mijloace fixe la nivelul micro-întreprinderilor (inclusiv centre private de cercetare) legate în mod direct de activități de cercetare și inovare;
- activități de cooperare și transfer de tehnologie între întreprinderi, centre de cercetare și mediul academic.

În ceea ce privește anumite acțiuni de dezvoltare a mediului de afaceri la nivelul regiunii, următoarele sunt considerate:

- foarte prioritare: dezvoltarea și digitalizarea IMM-urilor;
- prioritare: procese de inovare la nivelul IMM-urilor și activități de incubare, sprijin spin-off-uri și start-up-uri;
- puțin prioritare: infrastructura de afaceri (parcuri industriale, parcuri științifice și tehnologice).

Studiul "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" și-a propus să aibă o finalitate strategică, care să definească, pe baze bine fundamentate și consultative, un set de măsuri, politici și recomandări pentru dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est, creând totodată și un plus de valoare, printr-un set sintetic de concluzii ce au reieșit din analizele efectuate și de recomandări, care sunt utile pentru viitoarea perioadă de programare.

Pe baza radiografiei punctate anterior, la nivelul studiului a fost construit un set coerent de măsuri/recomandări ce vizează dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est, ținând cont de posibilitățile oferite de cadrul politico-administrativ actual și de prerogativele deținute de autoritățile publice regionale, precum și de imperativul utilizării mai bune a surselor europene de finanțare. Acestea au

fost formulate în jurul a trei priorități și au rolul de a furniza un sprijin important în orientarea și utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor

structurale și de coeziune de care România va beneficia în perioada de programare 2021-2027.

Prioritatea 1. Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin dezvoltarea investițiilor în infrastructură și sporirea accesului la finanțare și servicii de calitate

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea realizării investițiilor în dezvoltarea produselor și serviciilor cu caracter inovator, în special în domeniile cu nivel ridicat de competitivitate și performanță;*
- *Dezvoltarea serviciilor furnizate de autoritățile publice (ex. Camera de Comerț și Industrie) tinerilor întreprinzători și întreprinderilor nou înființate, în vederea accesării surselor de finanțare europeană;*
- *Crearea și dezvoltarea rețelelor de întreprinderi, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători;*
- *Sprijinirea și stimularea creării întreprinderilor în domeniul producției, acestea reprezentând principalii vectori de creștere a exporturilor;*
- *Sprijinirea întreprinderilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali*

Prioritatea 2. Promovarea și dezvoltarea activităților de CDI prin creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin stimularea cooperării între mediul de afaceri și institutele/centrele de cercetare

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea investițiilor în infrastructura CDI, atragerea și menținerea resurselor umane cu competențe în desfășurarea de activități științifice;*
- *Crearea parteneriatelor de transfer tehnologic și a rețelelor de cooperare în domeniul CDI;*
- *Furnizarea de servicii specializate pentru orientarea start-upurilor și spin-offurilor inovative către posibilitățile de finanțare europeană.*

Prioritatea 3. Sprijinirea și dezvoltarea mediului antreprenorial

Măsuri/recomandări

- Stimularea și dezvoltarea acțiunilor de sprijinire a inițiativelor/proiectelor antreprenoriale în mediul urban și rural (cu accent pe activitățile non-agricole);*
- Dezvoltarea abilităților și capacităților antreprenoriale în rândul tinerilor prin acțiuni specifice de instruire și consiliere în vederea demarării unei afaceri.*